

**Позиція Української національної платформи ФГС СхП
щодо майбутнього Східного партнерства
в контексті структурованих консультацій ЄС**

Започаткування у 2009 році Східного партнерства (СхП) призвело до розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС щодо відносин з південними та східними сусідами ЄС, які до цього перебували в однакових умовах Європейської політики сусідства. З точки зору України це був крок у правильному напрямку, оскільки східні сусіди є європейськими державами і можуть претендувати на членство в ЄС за умови досягнення відповідних критеріїв.

Стратегічним інтересом України щодо Східного партнерства є надання зацікавленим країнам-партнерам перспективи членства в ЄС і, як наслідок, перетворення ініціативи на з'єднуючу ланку з політикою розширення ЄС.

Оскільки Східне партнерство базується на основних напрацюваннях, які на час його заснування Україна вже досягла у відносинах з ЄС, то й сприймається в Україні не як рамкова політика, а як доповнення до амбітнішого двостороннього формату відносин з ЄС. Безумовним пріоритетом для України є розвиток відносин з ЄС у двосторонньому форматі, а Східне партнерство залишається передусім форумом для багатостороннього діалогу щодо питань впровадження реформ та розвитку відносин з ЄС.

За 10 років існування Східного партнерства сучасний формат, представлений «20 очікуваними досягненнями до 2020 року», перетворив ініціативу з каталізатора європейської інтеграції на чинник, що її стримує для країн клубу підписантів Угод про асоціацію з ЄС (УА).

Підхід, реалізований через Спільний робочий документ «20 очікуваних досягнень Східного партнерства до 2020 р.», зорієнтований на вирішення точкових завдань, які не об'єднані системним впливом на внутрішні трансформації країн, як у випадку Угод про асоціацію. За своєю суттю він є набором інструментів, з якого країни Східного партнерства мають можливість обирати ті, в яких найбільше зацікавлені, на відміну від чіткого зобов'язуючого характеру УА. За своїм змістом документ не враховує різницю між прогресом і устремліннями країн СхП у сфері євроінтеграції, пропонує їм однаковий рівень опцій, і, як наслідок, не враховує інтереси країн-підписантів УА щодо поглиблення інтеграції з ЄС. Для України Угода про асоціацію є превалюючою, а можливості, пропоновані у Спільному робочому документі, – переважно її доповненнями, реалізація яких дає можливість отримати додаткові вигоди у рамках співробітництва з ЄС та іншими країнами СхП. Водночас зазначені у Спільному робочому документі цілі мають іншу конфігурацію і переважно є додатковими, або доповнюють та уточнюють положення Угоди.

Таким чином, пролонгація теперішнього підходу означатиме для України та інших підписантів Угод про асоціацію звуження можливостей для переходу до більш амбітного плану дій з європейської інтеграції. Існування багатосторонніх форматів у сучасному вигляді обумовлює орієнтацію на мінімальні стандарти країн, які не демонструють або взагалі не декларують прагнення до інтеграції з ЄС. Неодноразовими є випадки, коли ініціативи країн-підписантів УА не підтримуються рештою країн-учасниць СхП.

На сьогодні відбулось фактичне розділення Східного партнерства і його архітектура після 2020 року має чітко зафіксувати це розділення, щонайменше шляхом виділення трьох країн підписантів УА в окремий трек.

Громадянське суспільство України завжди знаходилось на передніх позиціях у боротьбі за європейський вибір і сьогодні УНП має запропонувати та здійснити рішучі кроки, спрямовані на забезпечення закріпленого у Конституції України євроінтеграційного курсу.

Наразі реформа, яка відбувається в рамках Форуму громадянського суспільства Східного партнерства, по суті, перетворює національні платформи на виконавців правил та регуляцій, які спрямовані на зрівнювання громадянського суспільства шести країн. І тут реалізується підхід мінімальних стандартів з орієнтацією на можливості країн, які не є підписантами УА. Подальше перебування УНП у Форумі громадянського суспільства СхП перетворюється на підлаштування під спробу говорити одним голосом громадянського суспільства шести країн, в якому останнім часом абсолютно не чути прихильників глибшої інтеграції з ЄС.

Попри окремі корисні адвокаційні інструменти, які функціонують в рамках ФГС СхП, діяльність Форуму стала чинником, який заважає реалізовувати євроінтеграційні устремління українського громадянського суспільства. Формалізація відносин всередині ФГС СхП, поява численних регламентаційних документів призводить до посилення формального органу – Секретаріату – та нівелює можливості національних платформ виносити на найвищий рівень питання, які є незручними як для національних урядів, так подекуди і європейських функціонерів. Пріоритетом Секретаріату Форуму стала орієнтація на країни, які не підписали УА та на буквальне дотримання умов грантового контракту, в рамках якого здійснюється фінансування з боку ЄК.

Для громадянського суспільства трьох країн-підписантів УА існують також ускладнення, що виникли внаслідок ініціювання з боку ЄС та створення окремих громадянських платформ в рамках УА та СхП. За входження до обох платформ у переважній більшості одних і тих організацій та відсутності значної змістовної різниці, відбувається розпорошення зусиль та відволікання на дотримання формальних ритуалів замість змістовної діяльності представників платформ, спрямованої на забезпечення європейської інтеграції.

З огляду на вищевикладене, Українська національна платформа ФГС СхП звертається до усіх зацікавлених сторін для об'єднання зусиль щодо виокремлення у СхП після 2020 року політики підтримки європейської інтеграції України та інших країн-підписантів УА. В іншому випадку необхідно ґрунтовно проаналізувати та визначитись щодо доцільності продовження участі України у багатосторонніх форматах СхП.

Звертаємось:

- До представників офіційних органів влади України з пропозицією проведення консультацій та напрацювання спільної позиції щодо майбутнього СхП.
- До УС ПГС з пропозицією проведення експертного обговорення майбутнього СхП та консолідації позицій платформ, у т.ч. шляхом можливого об'єднання.
- До Представництва ЄС в Україні з проханням посилення ресурсної підтримки з боку європейських партнерів, зокрема діяльності консолідованої європейської громадянської платформи, спрямованої на реалізацію євроінтеграційних прагнень України.
- До громадянських платформ Грузії до Молдови з пропозицією долучитись до консультацій та координації діяльності щодо трансформації Східного партнерства з метою перетворення ініціативи на реальний інструмент європейської інтеграції наших країн!
- Направляємо цей документ до Європейської Комісії задля врахування нашої позиції в рамках консультацій щодо майбутнього Східного партнерства.